

УДК 334.75

Братута О. Г.

Український державний хіміко-технологічний університет

ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТТЯ «ОБ'ЄДНАННЯ ПІДПРИЄМСТВ» ЯК ПРЕДМЕТА У СКЛАДІ ЕКОНОМІЧНОЇ СФЕРИ БУТТЯ

Досліджено теоретичні питання поняття «об'єднання підприємств» як предмета у складі економічної сфери буття. Використання цієї організаційної форми підприємницької діяльності серед суб'єктів господарювання ще не набуло масового характеру як у світі, так і в Україні. Зміст поняття «об'єднання підприємств» розкрито через мету його створення та мету функціонування, причини виникнення та принципи функціонування, основні загальні й суттєві ознаки, класифікацію його видових форм. Проведення подальших досліджень потребує вивчення явища як процесу, а також у відносинах із зовнішнім середовищем.

Ключові слова: предмет дослідження, поняття явища, загальні ознаки, істотні ознаки, розвинута наукова теорія, об'єднання підприємств.

Постановка проблеми. Магістральний процес еволюції економічної сфери буття проявляється у змістовних і формальних змінах, що стосуються як економічних відносин на всіх її рівнях, так і суб'єктів цих відносин. Процес змін в економічних системах мікрорівня знайшов відображення у тому, що не тільки почали з'являтися нові видові форми у межах до того єдиного типу цих систем – підприємства, але виникли ще й нові типи, які, своєю чергою, мають власні видові форми, а також є альтернативними щодо базового типу способами організації ведення підприємницької діяльності. Однією з таких видових форм економічних систем мікрорівня є об'єднання підприємств. Об'єднання підприємств можна вважати відносно новим явищем на сучасному етапі розвитку економічної сфери буття. Використання цієї організаційної форми здійснення підприємницької діяльності серед суб'єктів господарювання ще не набуло масового характеру як у світі, так і в Україні. Така ситуація зумовлена такими основними причинами: обмеженням досвідом господарської практики у часі; онтологічно невизначеністю зазначеного явища, а отже, праксеологічною обмеженістю використання цього засобу забезпечення умов для здійснення підприємництва, а також ведення конкурентної боротьби підприємствами в сучасних економічних умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Спроба дослідити економічну природу зазначеного

явища здійснена у концепції «об'єднань підприємств» [1–7]. До провідних розробників згаданої концепції як із позиції масштабу, так і глибини дослідження проблеми виникнення нових господарюючих структур, можна віднести: Л.М. Чепурду, О.О. Гиля, І.Т. Єгорову, Б. Гаррета, П. Дюссожа, Л.М. Ганущак-Єфименко. Акценти у вивченні зазначеної проблеми були розставлені на такі питання, як: розкриття сутності окремих конкретних видових форм нових господарських структур, а також їх класифікації; встановлення процесів, які забезпечують виникнення відповідних структур; визначення на більш високому рівні абстрагування категорії явища, до обсягу якої категорії конкретних форм згаданих структур можна включити. Поряд із тим слід зазначити, що внаслідок низької онтологічних хиб і логічних помилок розробникам цієї концепції не вдалося вирішити згадану проблему, а тому відповідна сукупність знань не набула форми розвинутої теорії.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Методологія теоретичного дослідження вимагає розкриття природи будь-якого явища у трьох аспектах: як предмета, процесу, у відносинах із зовнішнім середовищем. Що стосується першого аспекту, то стосовно об'єднання підприємств науковцям не вдалося правильно визначити мету створення та мету функціонування відповідного явища, загальні й істотні ознаки його поняття, а також склад його видових форм.

Мета статті полягає у дослідженні поняття «об'єднання підприємств» як предмета у складі економічної сфери буття. Під час проведення теоретичного дослідження були використані методи порівняльного аналізу, історичного аналізу, факторного, системного аналізу та категоріального аналізу, а також узагальнення.

Виклад основного матеріалу дослідження. На підставі проведених досліджень автором була розроблена теорія «об'єднання підприємств», основні положення якої стосовно поняття відповідного явища як предмету представлено нижче.

Об'єднання підприємств як окрема сучасна мікроекономічна система виникає внаслідок дії такого виду системоутворюючого процесу, як процес об'єднання, а функціонує на основі такого типу господарського механізму, як координаційний механізм.

Мета створення об'єднання підприємств полягає у забезпеченні кожному з учасників можливості використання наявного чи формування та досягнення необхідного рівня конкурентоспроможності на основі:

- 1) або розмежування просторово права використання кожним господарюючим суб'єктом наявних у них і подібних за видом і складом конкурентних переваг щодо інших суб'єктів галузевого ринку;
- 2) або паритетного обміну правом користування наявними в учасників цієї організаційної структури специфічними економічними ресурсами;
- 3) або використання спільно створеного ними у складі відповідної системи;
- 4) або скоординованих у часі інноваційного й інвестиційного видів господарської діяльності технологічно однорідних чи технологічно споріднених підприємств виробничої сфери щодо розроблення та впровадження глобальних базисних піонерних інновацій.

Мета функціонування об'єднання підприємств полягає у забезпеченні координації діяльності членів цієї мікроекономічної системи щодо використання певної, попередньо окресленої ними, сукупності специфічних економічних ресурсів, що перебувають у власності учасників об'єднання.

На підставі визначених мети створення та мети функціонування об'єднання підприємств доцільно виділити ще дві особливості, які відрізняють цей вид мікроекономічної системи від підприємства, зокрема:

1) відсутність в об'єднання підприємств власних економічного інтересу та мотиву його функціонування. Буття цього своєрідного економічного явища зумовлено виключно економічним інтересом і мотивом окремо кожного з групи підприємств, що його утворили та перебувають у його складі;

2) об'єднання підприємств хоча й належить до складу суб'єктів економічних відносин мікрорівня, але не є своєрідним окремим суб'єктом господарювання. Поряд із тим, що для забезпечення його функціонування необхідні певні фінансово-економічні ресурси, зазначена видова форма мікроекономічної системи не продукує ні економічних, ні суспільних благ.

Причини створення об'єднання підприємств знаходяться у відношенні підпорядкування до вищезазначених мети її створення та мети функціонування, які, по суті, їх конкретизують і деталізують. Зокрема, на нашу думку, можна виділити такі причини:

а) об'єктивного характеру: конкуренція між підприємствами; значно менші витрати щодо її

створення порівняно з іншими альтернативними видовими формами економічних систем мікрорівня;

б) суб'єктивного характеру: можливість реалізації кожним з учасників відповідної організаційної структури, але лише як підприємством, засадних стратегічних цілей свого економічного буття; переорієнтація в акцентах державної економічної політики на формування «полісів розвитку» та «вісей розвитку» у народногосподарському комплексі країни для забезпечення довгострокової стабільності процесів економічного зростання та розвитку на макроекономічному рівні.

Поняттю явища «об'єднання підприємств» притаманні такі ознаки:

а) загальні: належить до видових форм мікроекономічних систем підприємницького типу; має ознаки організаційної структури; має ознаки системи сумативного типу (відповідна ознака означає, що елементи цієї системи між собою знаходяться у відношенні співпорядкування. Своєю чергою, зазначена властивість дає змогу підприємствам – учасникам згаданої системи обмінюватися правами користування конкурентними перевагами партнерів на паритетній основі або ними спільно створеними у складі відповідної видової форми зазначеної організаційної структури);

б) істотні: відсутність наявності певного місця у суспільному поділі праці; відсутність у суб'єкта економічних відносин власного інтересу та мотиву для здійснення господарської діяльності; підпорядкованість у своїй діяльності інтересам підприємств, що утворили відповідне об'єднання; договірний характер утворення; відсутність власного єдиного майна; відсутність наявності розрахункових рахунків у комерційних банках; відсутність можливості ведення самостійного балансу; відсутність правової обособленості; відсутність економічної свободи у здійсненні своєї діяльності; спільне прийняття учасниками об'єднання управлінських рішень на основі консенсусу; відсутність майнової відповідальності; тимчасовий характер функціонування.

Щодо групи істотних ознак, онтологічна роль яких полягає у розкритті змісту поняття будь-якого економічного явища, то їх особливість на відміну від групи загальних ознак, що мають відношення до визначення сутності поняття явища, полягає у визначенні таких його властивостей, на основі яких відповідна економічна система здатна реалізувати як мету свого створення, так і мету її функціонування. Крім того, слід додати, що для визначення складу істотних ознак зміст поняття «об'єднання підприємств», що передбачає порівняння із відповідними істотними ознаками змісту поняття «підприємство», був використаний специфічний методологічний прийом, що передбачає одночасне застосування понять «позитивного» і «негативного» видів.

Щодо першої істотної ознаки слід зазначити, що процес суспільного поділу праці не має абсолютно ніякого впливу на виникнення такого сучасного економічного явища, як об'єднання підприємств. Особливістю об'єднання підприємств на відміну від підприємства, які належать до окремих форм мікроекономічної системи підприємницького типу, є те, що його можна кваліфікувати лише як суб'єкта економічних відносин. Цій формі мікроекономічної системи не притаманні ознаки господарюючого суб'єкта, зокрема такі, як використання у своїй діяльності економічних ресурсів для продукування економічних

благ. На цих підставах поняття «суспільний поділ праці» й «об'єднання підприємств» слід кваліфікувати як безвідносні, а відповідну істотну ознаку останнього із цих понять – відсутність наявності певного місця у суспільному поділі праці – правомірно ідентифікувати, використовуючи поняття негативного виду.

Що стосується другої істотної ознаки поняття явища «об'єднання підприємств» – відсутність у суб'єкта економічних відносин власного інтересу та мотиву для здійснення господарської діяльності, – то вона також, як і попередня ознака, ідентифікується абстрактним поняттям негативного виду. Представлена ознака зазначає та наголошує на тому, що відповідна мікроекономічна система на відміну від підприємства не здатна здійснювати господарську діяльність, а отже, відповідна діяльність не належить до царини її економічного буття. Таким чином, згадану ознаку разом із першою зі складу істотних ознак, що розкривають зміст поняття «об'єднання підприємств», слід тлумачити як підстави для заперечення приналежності зазначеного економічного явища до групи господарюючих суб'єктів, що, своєю чергою, визначає одну з основних відмінностей між об'єднанням підприємств і підприємством як окремими явищами економічної сфери буття.

Щодо третьої істотної ознаки поняття явища «об'єднання підприємств» – підпорядкованість у своїй діяльності інтересам підприємств, що утворили відповідне об'єднання, – то на відміну від перших двох вона ідентифікується за допомогою абстрактного поняттям позитивного виду. Представлена ознака тісно пов'язана як із метою створення, так і з метою функціонування відповідної мікроекономічної системи як одна із підстав стосовно їх визначення, а також такої особливості останньої, як приналежність до організаційних структур. Крім того, згадана ознака є однією з підстав для визначення особливостей буття об'єднання підприємств як суб'єкта економічних відносин, а також його своєрідності, яка пов'язана зі специфікою виконуваних ним функцій, – інфраструктурного характеру. Слід додати, що третю істотну ознаку разом із попередньою слід тлумачити як підстави для кваліфікації понять «об'єднання підприємств» і «підприємство» як порівнюваних і несумісних.

Четверта істотна ознака явища «об'єднання підприємств» – договірний характер утворення – також, як і попередня, ідентифікується за допомогою абстрактного поняттям позитивного виду. Ця ознака характеризує спосіб утворення відповідної мікроекономічної системи і при цьому є однією з підстав для визначення мети її створення. Крім того, вона є підтвердженням природи буття зазначеної системи як суб'єкта економічних відносин, що має ознаки організаційної структури, а також наявності відношення між об'єднанням підприємств і підприємством як співвідносними поняттями.

Для логічної ідентифікації п'ятої істотної ознаки поняття явища «об'єднання підприємств» – відсутність власного єдиного майна – використано абстрактне поняття негативного виду. Зазначена ознака свідчить, що відповідна мікроекономічна система на відміну від підприємства має нематеріальну природу, а тому є однією з підстав для твердження, що ця система не належить до групи господарюючих суб'єктів.

Шоста істотна ознака поняття явища «об'єднання підприємств» – відсутність наявності роз-

рахункових рахунків у комерційних банках – має причинно-наслідковий зв'язок із попередньою і також ідентифікується за допомогою абстрактного поняття негативного виду. Ця ознака є однією з переліку істотних ознак, що характеризують відсутність відносин відповідної мікроекономічної системи із зовнішнім середовищем її буття. Як наслідок, у зазначеному сенсі її слід розглядати додатковою підставою заперечення приналежності відповідної системи до групи господарюючих суб'єктів.

Сьома істотна ознака поняття явища «об'єднання підприємств» – відсутність можливості ведення самостійного балансу – має причинно-наслідковий зв'язок із двома попередніми і також ідентифікується за допомогою абстрактного поняття негативного виду. Ця ознака є однією з переліку істотних ознак, яка кардинально відрізняє об'єднання підприємств від підприємства й як певну мікроекономічну систему, й як певну організаційну структуру на основі того, що заперечує здатність об'єднання підприємств до господарської діяльності. Отже, вона є додатковим свідченням й обґрунтуванням негативного судження, що об'єднання підприємств не належить до групи господарюючих суб'єктів.

Восьма істотна ознака поняття явища «об'єднання підприємств» – відсутність правової обособленості – ідентифікована за допомогою абстрактного поняття негативного виду. Як і попередня, ця ознака належить до тих істотних ознак, що кардинально відрізняють об'єднання підприємств від підприємства, заперечуючи здатність відповідної мікроекономічної системи до самостійного ведення господарської діяльності. Крім того, вона належить до групи тих істотних ознак, що також заперечують відсутність відносин об'єднання підприємств із зовнішнім середовищем у правовому полі буття зазначеного економічного явища. Своєю чергою, зазначена обставина заперечує можливість установаження економічних відносин між згаданою системою та іншими видовими формами мікроекономічних систем підприємництва у межах зовнішнього щодо неї середовища її буття. Отже, зазначена ознака є ще одним доказом, що об'єднання підприємств не належить до групи господарюючих суб'єктів.

Дев'ята істотна ознака поняття явища «об'єднання підприємств» – відсутність економічної свободи у здійсненні своєї діяльності – також, як і попередня, ідентифікована за допомогою абстрактного поняття негативного виду. Ще однією обставиною, яка поєднує її з восьмою ознакою, є те, що вона належить до групи істотних ознак, які кардинально відрізняють об'єднання підприємств від підприємства, заперечуючи здатність відповідної мікроекономічної системи до ведення господарської діяльності. Крім того, до її особливостей слід віднести ту обставину, що вона заперечує можливість активного чину з боку відповідної системи у межах сфери її власного функціонування. Буття останньої не є самодостатнім, а підпорядкованим господарській діяльності елементів, які утворили об'єднання підприємств. Зазначене положення є підставою для кваліфікації відповідної організаційної структури як системи сумативного типу, а отже, підкреслює наявність ще однієї кардинальної її відмінності від підприємства. Останній висновок, який можна зробити, спираючись на сенс представленої істотної ознаки, полягає у тому, що об'єднання підприємств не належить до групи господарюючих суб'єктів.

Десята істотна ознака поняття явища «об'єднання підприємств» – спільне прийняття учасниками об'єднання управлінських рішень на основі консенсусу – на відміну від попередніх п'ятьох ідентифікується за допомогою абстрактного поняттям позитивного виду. Особливість цієї ознаки полягає у тому, що вона визначає специфічний спосіб взаємодії між підприємствами, які входять до складу відповідної мікроекономічної системи, щодо забезпечення її функціонування, а отже, реалізації як мети її створення, так і мети функціонування. При цьому окреслюються вимоги стосовно типу господарського механізму, який здатен забезпечити функціонування об'єднання підприємств. Окрім того, представлена істотна ознака є однією з тих, що підтверджує приналежність відповідної мікроекономічної системи до певного типу організаційних структур.

Передостання істотна ознака поняття явища «об'єднання підприємств» – відсутність майнової відповідальності – на відміну від попередньої ідентифікується за допомогою абстрактного поняттям негативного виду. Смісл цієї ознаки розкриває такі особливості відповідної мікроекономічної системи, які пов'язані з тим, що зазначена система не має економічних відносин із господарюючими суб'єктами у зовнішньому середовищі її буття, не здійснює господарської діяльності, а тому не належить до складу групи зазначених суб'єктів.

Якщо розглянути вище істотні ознаки характеризують об'єднання підприємств як своєрідне економічне явище за просторовими характеристиками, то остання ознака – тимчасовий характер функціонування – за часовими параметрами його буття. При цьому дванадцята ознака ідентифікується за допомогою абстрактного поняття позитивного виду. Смісл відповідної ознаки полягає у тому, що об'єднанню підприємств на відміну від підприємства притаманний обмежений тип життєвого циклу. Підприємства, які належать до складу відповідної мікроекономічної системи, зацікавлені в існуванні цієї організаційної структури підприємництва до того моменту, після якого вони завдяки участі у цій структурі набувають здатності самостійно, тобто спираючись на власні можливості, забезпечувати необхідний рівень своєї конкурентоспроможності. Розглянута істотна ознака є підставою для твердження, що об'єднання підприємств не має власних економічного інтересу та мотиву свого функціонування, а отже, не може бути віднесено до групи господарюючих суб'єктів.

На основі загальних та істотних ознак явища було сформульоване його визначення. Об'єднання підприємств – це видова форма мікроекономічної системи сумативного типу з ознаками організаційної структури, що утворюється групою підприємств на основі відносин співробітництва для забезпечення певних умов здійснення окремо кожним із них підприємницької діяльності шляхом консолідації їхніх конкурентних переваг.

Мета функціонування об'єднання підприємств реалізується через функції відповідної мікроекономічної системи, наявність яких зумовлена тим, що зазначена система має ознаки організаційної структури. На підставі визначених вище загальних й істотних ознак змісту поняття «об'єднання підприємств», а також урахувавши особливості мети функціонування цього економічного явища, до складу основних функцій відповідної мікроекономічної системи слід увести такі:

1) визначення цілей функціонування об'єднання підприємств, прав та обов'язків його учасників, а також їх легітимізація в угоді (договорі), що укладається між підприємствами, які утворюють відповідну організаційну структуру;

2) координація господарської діяльності підприємств або окремих її видів, які увійшли до складу учасників об'єднання підприємств, щодо реалізації цілей, зафіксованих в угоді про створення зазначеної організаційної структури;

3) захист у повному обсязі прав й інтересів кожного з підприємств, які увійшли до складу об'єднання підприємств, на основі контролю над виконанням членами зазначеної організаційної структури обов'язків щодо забезпечення її функціонування.

Щодо першої з представлених функцій об'єднання підприємств, то її завдання полягає у визначенні:

– переліку конкурентних переваг, які необхідні або достатні підприємствам, які є учасниками об'єднання, для забезпечення належного рівня конкурентоспроможності кожного із них;

– складу видових форм і типів інновацій, завдяки яким планується отримати зазначені вище конкурентні переваги;

– способу отримання права на користування зазначеними вище інноваціями, зокрема шляхом або: а) розмежування економічного простору їхньої господарської діяльності щодо права користування наявними конкурентними перевагами внаслідок усунення конкурентної боротьби між ними завдяки утворенню відповідної мікроекономічної системи; б) обміну правами користування наявних у кожного з учасників об'єднання; в) участі у розробленні спільного(них) інноваційного(них) проекту(тів).

Особливість завдання другої функції об'єднання підприємств полягає у тому, щоб відповідно до одного із вище зазначених способів за першою функцією:

– за першим способом (п. а) окреслити просторові межі господарської діяльності кожного із членів об'єднання та визначити однакові умови її здійснення;

– другим способом (п. б) визначити права та терміни користування кожним із підприємств відповідними інноваціями, власниками яких є учасники зазначеної організаційної структури;

– за третім способом (п. в) скоординувати інноваційну діяльність кожного з учасників об'єднання за терміном і завданням(ми) розроблення інноваційного(них) проекту(тів).

Третя функція об'єднання підприємств передбачає встановлення певного дієвого механізму контролю всіма учасниками цієї організаційної структури щодо дотримання кожним із підприємств визначених у відповідній угоді певних обов'язків щодо реалізації у часі та просторі цілей, для яких конкретна видова форма об'єднання підприємств була створена.

Основні принципи створення та функціонування об'єднання підприємств:

1) добровільності входження;

2) балансу інтересів членів об'єднання;

3) підпорядкованості діяльності об'єднання інтересам його членів;

4) консенсусу у прийнятті управлінських рішень підприємствами, що входять до складу об'єднання.

До класифікації видових форм об'єднання підприємств на підставі загальних та істотних ознак поняття зазначеного явища були включені такі:

- картель;
- консорціум;
- економічний кластер;
- об'єднання технологічно споріднених підприємств («промислово-фінансова група»);
- холдингове об'єднання підприємств («перехресний холдинг»);
- стратегічний альянс.

Поряд із цим необхідно наголосити, що представлені у класифікації об'єднання підприємств видові форми розрізняються між собою як організаційні структури складом конкурентних переваг, які в межах цих мікроекономічних систем підприємництва здатні набути підприємства, що входять до складу цих форм як їх учасники.

Висновки. Об'єднання підприємств можна вважати відносно новим явищем на сучасному етапі розвитку економічної сфери буття. Використання

цієї організаційної форми здійснення підприємницької діяльності серед суб'єктів господарювання ще не набуло масового характеру як у світі, так і в Україні. Спроба дослідити економічну природу зазначеного явища здійснена у концепції «об'єднань підприємств». Унаслідок низки онтологічних хиб і логічних помилок розробникам цієї концепції не вдалося вирішити згадану проблему, а тому відповідна сукупність знань не набула форми розвинутої теорії. Зміст поняття явища «об'єднання підприємств» досліджено та розкрито через мету його створення та мету функціонування, причини виникнення та принципи функціонування, основні загальні й істотні ознаки, класифікацію його видових форм. Проведення подальших досліджень потребує вивчення явища у таких аспектах, як процес, а також у відносинах із зовнішнім середовищем.

Список використаних джерел:

1. Економіка та організація діяльності об'єднань підприємств: навч. посіб. / О.О. Гиль, Л.О. Гришина, П.М. Карась. Львів: Новий світ-2000, 2009. 248 с.
2. Економіка та організація діяльності об'єднань підприємств: навч. посіб. / за заг. ред. Л.М. Чепурди. К.: Центр навчальної літератури, 2005. 269 с.
3. Гаррет Б., Дюссож П. Стратегические альянсы; пер. с англ. М.: ИНФРА-М, 2002. 332 с.
4. Какаева А.Е., Дуненкова Е.Н. Инновационный бизнес. Стратегическое управление развитием: учеб. пособ. М.: Дело, 2010. 176 с.
5. Єгорова І.Т. Економіка та організація діяльності об'єднань підприємств: навч. посіб. Львів: Новий світ-2000, 2009. 331 с.
6. Ганущак-Єфименко Л.М., Скоморохов М.О. Концептуальні підходи до обґрунтування інтеграційних процесів суб'єктів господарювання. Актуальні проблеми економіки. 2012. № 6. С. 111–117.
7. Литвиненко Н.О. Особливості утворення груп взаємопов'язаних підприємств в Україні та управління ними. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». 2014. № 794. С. 37–44.

Братута А. Г.

Украинский государственный химико-технологический университет

ИССЛЕДОВАНИЕ ПОНЯТИЯ «ОБЪЕДИНЕНИЕ ПРЕДПРИЯТИЙ» КАК ПРЕДМЕТА В СОСТАВЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ СФЕРЫ БЫТИЯ

Резюме

Исследованы теоретические вопросы понятия «объединение предприятий» как предмета в составе экономической сферы бытия. Использование этой организационной формы предпринимательской деятельности еще не приобрело массового характера как в мире, так и в Украине. Содержание понятия «объединение предприятий» раскрыто через цель его создания и цель функционирования, причины возникновения и принципы функционирования, общие и существенные признаки, классификацию его видовых форм. Проведение дальнейших исследований связано с изучением явления как процесса, а также в отношении с внешней средой.

Ключевые слова: предмет исследования, понятие явления, общие признаки, существенные признаки, развитая научная теория, объединение предприятий.

Bratuta O. G.

Ukrainian State Chemical Technology University

RESEARCH NOTION OF THE PHENOMENON “UNITING OF ENTERPRISES” AS A SUBJECT IN THE COMPOSITION OF THE ECONOMIC SPHERE OF BEING

Summary

Theoretical aspects of the “uniting of enterprises” phenomenon as a subject in the composition of the economic sphere of being were investigated. The use of this organizational form of entrepreneurial activity by business entities has not yet become massive both in the world and in Ukraine. The essence of the concept of the of “uniting of enterprises” phenomenon was given through the purpose of its creation and the purpose of its functioning, reasons for its appearance and principles of functioning, basic general and essential features and classification of its specific forms. Further research requires to investigate into the phenomenon in such aspects of it as a process, as well as of its relations with the environment.

Keywords: subject of research, notion of phenomenon, common signs, essential signs, developed scientific theory, uniting of enterprises.